

Mutalan, Kaiharin ja Vahannan päiväkotien suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

päivämäärä 25.09.2023

Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Tavoitteena, että lapset oppivat työskentelemään yhdessä ja he saavat tilaisuuden harjoitella neuvottelemista, sovittelmista ja ristiriitojen ratkaisemista sekä asioiden kriittistä tarkastelua.

Yhteisöjen rakenteiden ja käytäntöjen tulee edistää hyvinvointia ja turvallisuutta

Perusopetuslaki ja perusopetuksen valtakunnallinen opetussuunnitelma edellyttävät, että kiusaamisen ehkäisemiseksi ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi laaditaan yksikkökohtainen suunnitelma.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja varhaiskasvatuslaki edellyttävät, että kiusaaminen tunnustetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti.

Esi- ja perusopetus

Arvoperusta Opetussuunnitelmien perusteissa lähtökohtana on lapsen ja nuoren edun ensisijaisuus, elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Jokainen lapsi ja nuori on ainutlaatuinen ja arvokas sellaisena kuin hän on. Opetuksen ja kasvatuksen tulee tukea lasta ja nuorta kasvamaan ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Sivistyksen kuuluu taito käsitellä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja rohkeasti. Arvoperusta tulee näkyä eri yksiköiden toimintakulttuurissa.

Muutokset, jotka tulivat 1.8.22 voimaan, ovat lyhyesti (OPH)

- Lapsen edun ensisijaisuus. Lapsen edun ensisijaisuus on jatkossa huomioitava esiopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä.
- Lasten ohjaaminen yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata, syrjitä tai aiheuteta vaaraa. Lisätty myös tarkennus aikuisen läsnäolosta ja ohjauksesta turvallisuuden varmistamiseksi.
- Opettajan, päiväkodin johtajan ja rehtorin ilmoitusvelvollisuus. Heillä on jatkossa velvollisuus ilmoittaa huoltajalle tai muulle edustajalle epäilystä kiusaamisesta, häirinnästä, syrjinnästä ja väkivallasta esiopetuksessa tai matkalla esiopetukseen. Ilmoitusvelvollisuus koskee kohteena ollutta ja epäiltyä lasta

Mutalan, Kaiharin ja Vahannan päiväkotien suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Hyvinvointi ja turvallisuus Ylöjärven varhaiskasvatuksessa

1. Mitä kiusaamisella tarkoitetaan
Kiusaamisen muodot: verbaalinen, fyysinen ja psyykkinen. Miten nämä näkyvät arjessa.

Nämä näkyvät arjessa mm. leikistä pois jättämisenä, ilkeinä puheina, käsimerkkeinä, ilmeinä, tönimisinä, haukkumisina, toisten tavaroiden vahingoittamisena, pilkkaamisena, ei vastata toiselle, jatkuvana kiusaamisena, lyömisenä, potkimisena, puremisena, nipistämisenä.

Henkilöstön yhteinen näkemys kiusaamisesta:

Kiusaamiskokemus on jokaiselle henkilökohtainen ja siksi jokaisen lapsen huoli tästä asiasta tulee kuulla. Asiaa käsitellään tilanteen vaatimalla tavalla ja osapuolten kanssa asia selvitetään aina päiväkodissa. Tilanteesta tiedotetaan vanhempia sovitulla tavalla.

Mitä tarkoittaa lapsen edun ensisijaisuus?

Läsnäolo lasten kanssa, tilanteisiin tartutaan heti, tasapuolisuus - kummankin osapuolen kuuntelu, esim. toiminnan suunnittelussa kuunnellaan lasta ja suunnitellaan toiminta lasten lähtökohdista eikä aikuisten. Lapsi kokee olonsa turvallisiksi ryhmässä. Aina löytyy turvallinen aikuinen, jolle voi kertoa huolensa, asiansa. Ryhmän aikuiset sanoittavat ja näyttävät esimerkkiä lapsille, että kaikkien lasten tarpeet huomioidaan ja aikuiset kyllä kuuntelevat kaikkia lapsia.

Miten lapsia ohjataan ottamaan vastuuta ryhmän "hyvästä hengestä"?

Lohdutetaan yhdessä, pidetään yhdessä hauskaa, vuorottelu ja jakaminen, kaikki mukaan leikkiin. Tehdään lasten kanssa tavoitetaulu – tavoitteiden seuraaminen helmillä. Sovitaan yhdessä ryhmän säännöt, kaikkien allekirjoitus. Tehdään lapsille hyvän hengen luomisesta tärkeä ja henkilökohtainen asia. Auttamisen kulttuuri juurrutetaan ryhmiin. Kiinnitetään huomiota aikuisten taholta kauniiseen ja kunnioittavaan tapaan puhua sekä toisille aikuisille että lapsille. Lapsia ohjataan puhumaan kunnioittavasti sekä toisille lapsille että aikuisille. Lapsen vastaanottaminen henkilökohtaisesti on tärkeää. Lasten keskinäistä kohtaamista ohjataan sanoittamalla ja mallintamalla leppoisaksi, kunnioittavaksi.

Miten huoltajalle ilmoitetaan kiusaamis-, ym tilanteesta?

Asiasta jutellaan vanhemmille heti hakutilanteessa. Katsotaan, että keskustelulle järjestyy kahdenkeskeinen paikka. Vanhempien toiveesta asiasta voidaan lähettää päikkyviesti. Kun puheena on ollut ikävä tapahtuma päivän aikana, lopetetaan keskustelu päivän aikana tapahtuneisiin positiivisiin asioihin.

2. Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän käsitteiden käsittely henkilöstön, esioppilaiden ja varhaiskasvatuksen lasten kanssa.

Nukketeatterin keinoin käydään läpi kiusaamiskäsitteitä. Kirjat, kuvakortit. Sanoitetaan kiusaamistilanteita, mietitään mitä tapahtui, miten olisi voinut menetellä toisin, näyttääkö kaveri iloiselta, kun ei päässyt mukaan leikkiin. Kaveri- ja tunnetaidot otetaan monen asian yhteyteen.

Lastenkokoukset ovat hyviä hetkiä käsitellä lasten kanssa kiusaamis-, häirintä ja väkivaltatilanteita.

3. Yleistä kiusaamisen ehkäisemisestä ja siihen puuttumisesta.
Kiusaamisen ehkäisy tulisi nähdä osana arjen laadukasta pedagogiikkaa. Kiusaaminen ehkäisy perustuu henkilöstön omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön.

Kiusaamista ehkäiseviä toimenpiteitä, toimintaohjeet kiusaamistilanteiden puuttumiseen, tukitoimet ja toimenpiteet teon tekijän, että sen kohteena olevan osalta.

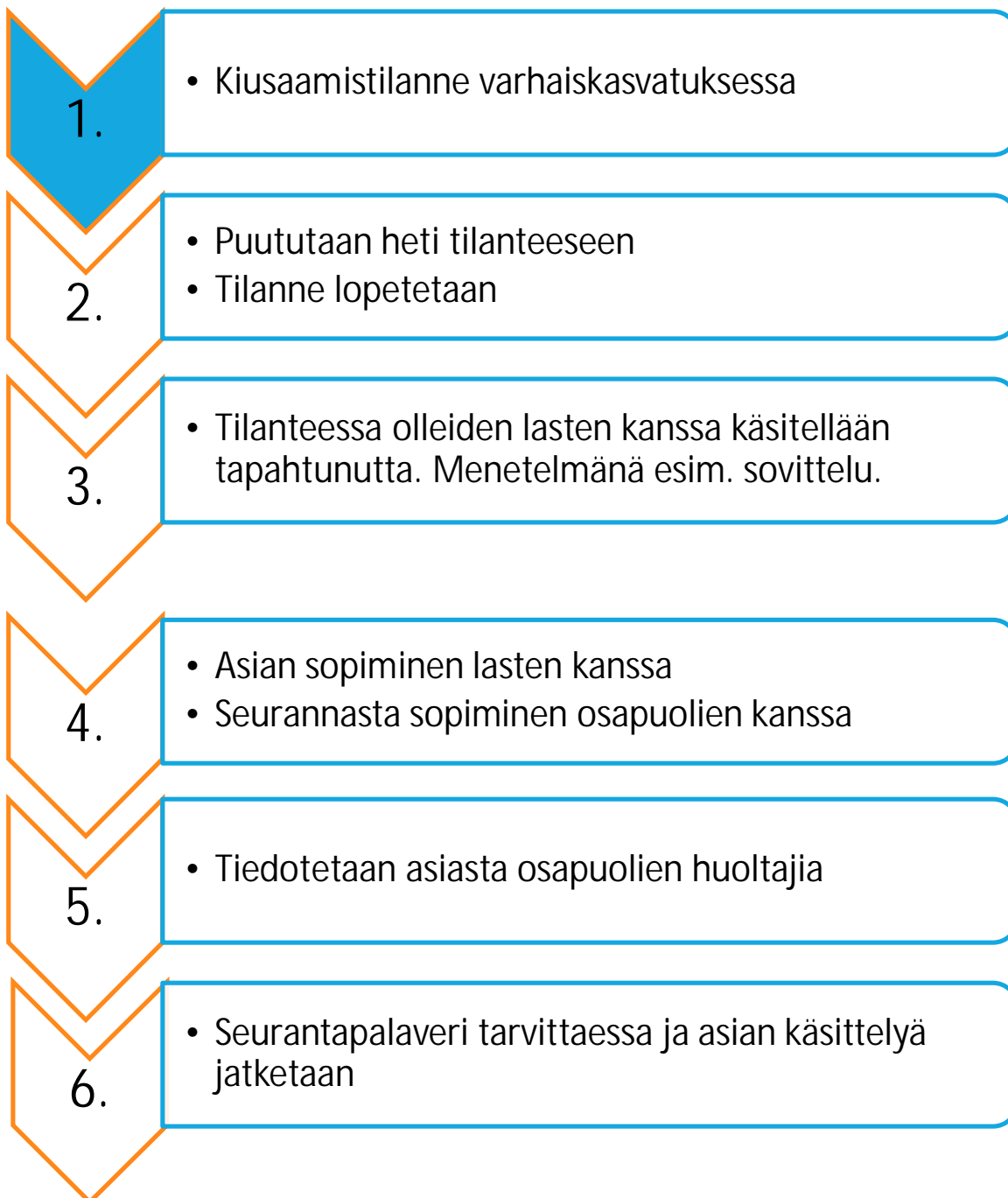
Aikuisen läsnäolo! Leikit ovat mielekkäitä, lapsista lähteviä. Välillä aikuinen päättää leikkiä. Lasten ryhmäytyminen on tärkeässä osassa kauden alussa tai uuden lapsen saapuessa ryhmään. Puututaan heti asiaan, kummankin osapuolen kanssa keskustellaan. Ajatusten herättäminen tilanteesta, miltä tuntuu itsestä - toisen asemaan asettuminen

4. Väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
Toimenpiteet ja puuttumisen keinot:
Kiinnipitäminen silloin, kun se on tarpeellista. Lasten tunteminen, kompromissit. Aikuisen läsnäolo!
5. Häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
Ehkäisevät toimenpiteet ja puuttumisen keinot:
Hyvä ryhmähenki, ennakointi ja lasten tuntemus.
6. Yhteistyö veon, koulukuraattorin ja muiden tahojen kanssa
Veo vieraillee säännöllisesti ryhmissä, helppo pitää yhteyttä. Toisen ryhmän aikuisten näkemys eli toimivien käytänteiden jakaminen.
7. Yhteistyö huoltajien kanssa
Yhteistyötä vanhempien kanssa tehdään päivittäin kohtaamistilanteissa. Erilaiset keskustelutilaisuudet ovat myöskin hyvä yhteistyön väylä. Näitä ovat mm. vasu- tai lapsen esiopetuksen suunnitelmakeskustelu, vanhempainillat.
8. Suunnitelmaan perehdytys ja tiedottaminen (henkilöstö, lapset, huoltajat).
Päivitetään ja arvioidaan toimintakauden alussa ja tarvittaessa pm. 4. ja 11.9.2023

Perehdytys ja tiedottaminen toteutetaan:

Henkilöstön kanssa tämä suunnitelma on käyty läpi kahdessa palaverissa. Lasten kanssa suunnitelma on käytössä jokapäiväisessä arjessa. Vanhemmille suunnitelma on nähtävillä Ylöjärven kaupungin nettisivuilla, oman päiväkodin kohdassa. Asiasta tiedotetaan vanhempia, mistä suunnitelma löytyy.

1. Varhaiskasvatuksessa panostetaan hyvään ilmapiiriin ja tuetaan lasten tunne- ja kaveritaitoja, ennaltaehkäistään kiusaamistilanteita.
2. Henkilöstö tunnistaa kiusaamisen eri muodot ja tilanteet. Niihin puututaan aktiivisesti.
3. Varhaiskasvatusyksiköissä käydään vuosittain läpi suunnitelma lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Menetelmiä ja toimintatapoja kehitetään.
4. Kiusaamistilanteisiin puututaan aina ja niistä tiedotetaan kaikkia asianosaisia.

Kiusaamista koskevat määräykset varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa

Henkilöstöllä on keskeinen rooli joka päivä lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Tunnesäätelyn kehittymistä tuetaan, ja lapsia opetetaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Lapsia ohjataan yksilöinä ja ryhmänä ottamaan vastuuta omasta käyttäytymisestään ja siitä, että ryhmässä ei kiusata tai syrjitä, tai aiheuteta vaaraa muille. Lasten vertaissuhteiden kehittymistä tuetaan. Turvallisuus varmistetaan henkilöstön läsnäololla ja ohjauksella eri tilanteissa, ja kaikissa lapsiryhmissä.

Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti lasten iän ja kehityksen mukaisesti.

Lasten osallisuutta edistetään monin eri tavoin. Lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta ja valintojen seurauksista kehittyy osallisuuden kautta. Lasten sensitiivinen kohtaaminen ja myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta vahvistavat osallisuutta. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista, ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin.

[Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastainen työ \(OPH\)](#)

VASU:

Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Turvallisuuden edistämiseen kuuluu myös tapaturmien suunnitelmallinen ehkäisy ja seuranta, turvallisuuskasvatus sekä tiloista ja välineistä huolehtiminen. Varhaiskasvatus edellyttää toimivaa ja sitoutunutta turvallisuuden johtamista sekä turvallisuusasiat hallitsevaa henkilöstöä.

ESIOPS:

Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä-, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja

[Toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi \(OKM\)](#)

Eri hallinnonalojen toimista koostuvan ohjelman taustalla ovat hallitusohjelman kirjaukset mm. syrjimättömyydestä sekä jokaisen lapsen ja nuoren oikeudesta koskemattomuuteen. Tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitse kokea kiusaamista, häirintää, väkivaltaa tai sosiaalista syrjintää koulussa tai oppilaitoksissa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on osa toimenpideohjelmia.

[Kiusaamisen ehkäiseminen varhaiskasvatuksessa \(MLL sivulta kopioitu\)](#)

Päiväkodeissa kiusaaminen on arkipäivää, mutta ilmiötä ei aina tunnisteta kiusaamiseksi. Kiusaamiseen ei ole kiinnitetty aina riittävästi huomioita tai siitä ei ole käytetty kiusaamisen käsitettä. Alle kouluikäisten lasten vuorovaikutustaidot ovat vasta kehityksessä, eivätkä lapset vielä ole omaksuneet kiusaajan tai kiusatun toimintatapoja. Pitkään jatkuessaan kiusaaminen voi johtaa sosiaaliseen syrjäytymiseen. Varhaiskasvatuksessa kiusaamista ehkäistään vaikuttamalla lapsiryhmän toimintaan, luomalla turvallinen ilmapiiri ryhmään sekä vahvistamalla vuorovaikutustaitoja.

Kiusaamisen ehkäisy perustuu aikuisen omien asenteiden tarkistamiseen, omaan suhtautumiseen jokaiseen lapseen, lapsiryhmään ja työyhteisöön sekä ymmärrykseen siitä, että aikuinen itse vaikuttaa ilmiön olemassaoloon. Aikuisen toiminta ja valinnat voivat ylläpitää kiusaamistilanteiden jatkumista ja mahdollistaa niiden syntyä. Aikuisen tehtävä on kantaa vastuu kiusaamistilanteista, niihin puuttumisesta sekä ennaltaehkäisystä.

Varhaiskasvatusyksikkö ratkaisee itse, mitkä keinot ovat tehokkaita

Kiusaamisen ehkäisyä ja siihen puuttumista on vaikea ohjeistaa ulkopuolelta, sen sijaan päivähoitoyksikön on itse ratkaistava, millaiset keinot sillä hetkellä juuri nyt siellä olevien lasten kanssa olisivat tehokkaita. Kiusaamisen ehkäisy tulisikin nähdä osana arjen pedagogiikkaa, joka muuttuu ja muotoutuu ryhmän ja lasten taitojen mukaan

[MLL_Mielenlukutaitoa_www.pdf](#)

Päiväkotirauha on lapsia ja vanhempia osallistava kiusaamisen vastainen toimintatapa, jota päiväkotit voivat soveltaa omassa yksikössään tai ryhmässään omien tarpeiden mukaan. Päiväkotirauhan tavoitteena on vahvistaa lasten, vanhempien ja kasvattajien yhteistyötä ja osallisuutta hyvän kasvu ympäristön luomisessa. Ideana on antaa tilaa lasten omalle suunnittelulle ja tekemiselle sekä pohtia niin aikuisten kesken kuin yhdessä lasten kanssa, millaisista asioista muodostuu kaikille mukava ja turvallinen ryhmä.

Päiväkotirauhan suunnittelu voi auttaa tekemään näkyväksi päiväkodissa jo toteutettavia tuttuja, konkreettisia asioita, jotka edistävät turvallista, myönteistä ilmapiiriä ja osallisuutta. Päivä. Ideoita kysytään lapsilta ja osallistavia teemoja voi olla myös useita vuoden aikana. [Päiväkotirauha - Mannerheimin Lastensuojeluliitto \(mll.fi\)](#)

[PIKI-toimintamallin](#) avulla tunnistetaan ja ehkäistään kiusaamista kotona ja varhaiskasvatuksen ryhmissä. Tavoitteena on vahvistaa erityisesti lasten vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. [PIKI-toimintamalli \(pikitoimintamalli.fi\)](#) Ymmärrystä [huoltajille](#) ja kasvattajille: [Tunne lapsiryhmäsi](#)

[Folkhälsan](#): Inspiraatioksi tarkoitettu materiaali on suunnattu päiväkotien henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja muille kiusaamisen vastaisesta työstä kiinnostuneille. Materiaalin tavoitteena on tukea lapsen kaverisuhteita, ohjata ja opettaa lasta muodostamaan merkityksellisiä suhteita eri tavoin samanikäisiin lapsiin sekä vahvistaa positiivisia edellytyksiä lapsiryhmässä.

[MiniVerso varhaiskasvatukseen](#)

MiniVerso on kehitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintakulttuuria lapsen oikeuksien, osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi ristiriitatilanteissa.

Opas lasten ja nuorten tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen ja toimintamalli kiusaamisen ja häirinnän ehkäisyyn. [Linkki Pirkanmaan LAPE](#)

[Kiusaamisen ehkäisy on kirjattu varhaiskasvatuslakiin](#). Lasta tulee lain mukaan suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä.

– Varhaiskasvatuksessa opitaan toimimaan ryhmässä ja ottamaan toiset huomioon. On tärkeää, että päiväkodissa puututaan kiusaamisen ensimmäisiin merkkeihin. Päiväkodin tulee olla lapselle turvallinen ympäristö, jossa ketään ei kiusata eikä kukaan opi kiusaajaksi. Henkilöstöllä on yksiselitteinen velvollisuus ehkäistä häirintää ja kiusaamista sekä puuttua siihen.

Varhaiskasvatus on keskeinen toimintaympäristö, jossa lapsi ensimmäistä kertaa harjoittelee toimimista vertaisten kanssa ryhmässä. Tutkimuksissa kiusaaminen usein määritellään seuraavasti: "Kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa ja/tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua." (Olweus, 1993; Salmivalli, 2010).

Uutinen 26.1.2023 <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/uusi-sivusto-tarjoaa-ohjeita-ja-tyokaluja-kiusaamisen-hairinnan-syrjinnan-ja>

Linkki suoraan Opetushallituksen YouTube-soittolistalle Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan ehkäiseminen

https://www.youtube.com/watch?v=ZAwgilJzzxQ&list=PLsBm4tVhwd2E_CtDxK87_03Bhf73JnU9y